

Thy's hovedvandløb fra Sjørring sø og videre sydover havde oprindeligt sit udløb ved Agger. Sandflugten lukkede udløbet ca. år 1600 og 1621 bevilgede Chr. d. IV penge til udgravning af kanalen ved Taabel efter ansøgning fra lensmændene på Vestervig Kloster og ørum slot, Claus Daa og Tønne Friis (årbog 1916). 11825 brød havet igennem både syd og nord for Agger ved det daværende Aalum (årbog 1950). I 1868 uddybedes kanalen ved Taabel med engelsk kapital og selve udtørringen af Flade og ørum søer var tilendebragt i 1875. Da havde en arbejdsstyrke på 2-300 mand gravet en Ca. i mil lang kanal ved søens øst- og sydside. Pumpestationen, hvoraf ruinen endnu kan ses ca. 100 m øst for Taabel bro, blev drevet af en dampmaskine og et par store vindmøller. I Nogle år var der stor høslet og afgræsning på den gamle søbund, men foretaget under urentabelt og syv år efter 1882 stod arealet atter under vand.

Ved kysten blev de første høfder bygget 1880. Sikringsdiget ved Flade søs østbred blev opført 1957.

Navnet Tolbøl siges at stamme fra Tolv Boel. Tolbøl har stadig god jord, da stedet var beskyttet mod sandflugt af Flade sø og »Lille sø» ved Løgstrup, der kunne opsuge en hel del af sandet. Lodbjerg sogn er på 2700 td. land, hvoraf ca. 34 blev ødelagt af sandflugten. Denne er allerede begyndt i oldtiden, hvilket museumsinspektør David Liversage fra Nationalmuseet har konstateret ved fund fra forskellige tidsperioder med mellemliggende flyvesand. I kystskrånten dukker Lodbjergs fortid op. De

I forbindelse med oprettelsen af Egnshistorisk Forening for Sydthy er det tanken, at arkivet, der nu er underlagt Sydthy Bibliotek, med tiden skal blive en selvejende institution med Egnshistorisk Forening som støtforening.

Arkivet har et besøgstal på ca. 500 på årsbasis. I 5 uger hver sommer har arkivet en større billedudstilling, i sommeren 1984 med følgende

ældste fund er fra ældre jættestuetid Ca. 3000 år f. Kr. Den altødelæggende sandflugt fandt dog sted langt senere i årene efter 1500. Løgstrup vandmølle blev ødelagt 1592. 1421 omtales byen Skovsted, hvor præstegården lå. 1664 var Skov-sted reduceret til 3 gårde, 3 boel og huse, og det sidste man hører til Skovsted er fra 1739, hvor der meldes, at al jord nu er dækket af sand. Rotbøll var datidens herregård, der i 1664 hørte under Vestervig kloster. 1688 nedsættes hartkornet, og i 1739 er gårdens bygninger forsvundet, og der er kun ca. 10 td. sæde mark jord tilbage. Sveigård havde i 1844 et jordtilliggende på over 200 ha. Lodbjerg plantage er påbegyndt i 1922 ved frivilligt salg af klitlodder fra de omkring-liggende gårde. Kun ca. halvdelen af arealet på ca. 1.000 ha er beplantet, heraf en del med bjerg-fyr for varigt at binde sandet og således undgå udgifter til sandflugtsdæmpning. På arealet kan ses 14 gravhøje, rester fra en boplads fra ældre romersk jernalder fundet i 1972 af skovarbejder Ingvar Larsen, samt »Rudera af Lodbjerg Kirke«. Det er nok snarere rester af en gammel gård og ikke kirken, der har ligget her. Undersøgelser af magister Schultz fra Nationalmuseet i 1941 peger på dette, og Lodbjerg kirke har formentlig aldrig ligget andre steder, end hvor den nu ligger. Mange mennesker undrer sig over kirkens øde beliggenhed. Da bør man tænke på, at kun 500 meter nord for kirken ligger de to Baunehøje fra bronzealderen og vidner om en tidlig bosætning i dette nu så øde område.

E. T~ Andersen.

emner: Limfjordsegnene og Lodbjerg og Hvid-bjerg v. Å klitplantager. Disse udstillinger er samtidige med sommerudstillingerne af lokale kunstnere, i år med en særudstilling af Ellen Raadal i anledning af hendes forestående 75-års fødselsdag. 2.625 mennesker besøgte udstillingerne i 1984.

Oversigt over a~ riske Arkiv:

1. Kirkebøger ~
ger 1697.1868
bjerg 1717-18
bjerg v. Å i-
Grurup 1710-
lerslev 1757-I
dum 1719-186
1648-1866, **Hi**
Ydby 1669-18
ligsø 1646-185
Kirkebøgerne
med nyere.
2. Folketælling~
1801, 1834, **11**
foreløbig fra **i**
3. Matrikelkort
4. **Hartkornssp sing-Refs herr**
5. **Skifteprotok~**
1723-1806, AL
gaard **1755-180**

Med udsendelsen en kort redegørelse dato:

Ved den stiftens nuar 1984 var der medlemstallet, der langt har vi havde ved forer vore sognerepræs medvirken hertil.

Ved den stiftend

Sydthy Egnshistoriske Arkiv

.1

78

Thy's hovedvandløb fra Sjørring sø og videre sydover havde oprindeligt sit udløb ved Agger. Sandflugten lukkede udløbet ca. år 1600 og 1621 bevilgede Chr. d. IV penge til udgravning af kanalen ved Taabel efter ansøgning fra lensmændene på Vestervig Kloster og ørum slot, Claus Daa og Tønne Friis (årbog 1916). 11825 brød havet igennem både syd og nord for Agger ved det daværende Aalum (årbog 1950). I 1868 uddybedes kanalen ved Taabel med engelsk kapital og selve udtørringen af Flade og ørum søer var tilendebragt i 1875. Da havde en arbejdsstyrke på 2-300 mand gravet en ca. i mil lang kanal ved søens øst- og sydside. Pumpestationen, hvoraf ruinen endnu kan ses ca. 100 m øst for Taabel bro, blev drevet af en dampmaskine og et par store vindmøller. I nogle år var der stor høslet og afgræsning på den gamle søbund, men foretagendet var urentabelt og syv år efter 1882 stod arealet atter under vand.

Ved kysten blev de første høfder bygget 1880. Sikringsdiget ved Flade søs østbred blev opført 1957.

Navnet Tolbøl siges at stamme fra Tolv Boel. Tolbøl har stadig god jord, da stedet var beskyttet mod sandflugt af Flade sø og »Lille sø« ved Løgstrup, der kunne opsuge en hel del af sandet. Lodbjerg sogn er på 2700 td. land, hvoraf ca. 3% blev ødelagt af sandflugten. Denne er allerede begyndt i oldtiden, hvilket museumsinspektør David Liversage fra Nationalmuseet har konstateret ved fund fra forskellige tidsperioder med mellemliggende flyvesand. I kystskrænten dukker Lodbjergs fortid op. De

I forbindelse med oprettelsen af Egnshistorisk Forening for Sydthy er det tanken, at arkivet, der nu er underlagt Sydthy Bibliotek, med tiden skal blive en selvejende institution med Egnshistorisk Forening som støtteforening.

Arkivet har et besøgstal på ca. 500 på årsbasis. I 5 uger hver sommer har arkivet en større billedudstilling, i sommeren 1984 med følgende

ældste fund er fra ældre jættestuetid ca. 3000 år f. Kr. Den altødelæggende sandflugt fandt dog sted langt senere i årene efter 1500. Løgstrup vandmølle blev ødelagt 1592. 1421 omtales byen Skovsted, hvor præstegården lå. 1664 var Skovsted reduceret til 3 gårde, 3 boel og huse, og det sidste man hører til Skovsted er fra 1739, hvor der meldes, at al jord nu er dækket af sand. **Rotbøll** var datidens herregård, der i 1664 hørte under Vestervig kloster. 1688 nedsættes hartkornet, og i 1739 er gårdens bygninger forsvundet, og der er kun ca. 10 td. sæde mark jord tilbage. Sveigård havde i 1844 et jordtilliggende på over 200 ha. Lodbjerg plantage er påbegyndt i 1922 ved frivilligt salg af klitlodder fra de omkringliggende gårde. Kun ca. halvdelen af arealet på ca. 1.000 ha er beplantet, heraf en del med bjerg-fyr for varigt at binde sandet og således undgå udgifter til sandflugtsdæmpning. På arealet kan ses 14 gravhøje, rester fra en boplads fra ældre romersk jernalder fundet i 1972 af skovarbejder Ingvar Larsen, samt »Rudera af Lodbjerg Kirke«. Det er nok snarere rester af en gammel gård og ikke kirken, der har ligget her. Undersøgelser af magister Schultz fra Nationalmuseet i 1941 peger på dette, og Lodbjerg kirke har formentlig aldrig ligget andre steder, end hvor den nu ligger. Mange mennesker undrer sig over kirkens øde beliggenhed. Da bør man tænke på, at kun 500 meter nord for kirken ligger de to Baunehøje fra bronzealderen og vidner om en tidlig bosætning i dette nu så øde område.

E. T~ Andersen.

emner: Limfjordsegnene og Lodbjerg og Hvid-bjerg v. Å klitplantager. Disse udstillinger er samtidige med sommerudstillingerne af lokale kunstnere, i år med en særudstilling af Ellen Raadal i anledning af hendes forestående 75-års fødselsdag. 2.625 mennesker besøgte udstillingerne i 1984.

(overført fra NVAF)

Sydthy Egnshistoriske Arkiv

78

Oversigt over arkivalier i Sydthy Egnshistoriske Arkiv:

1. Kirkebøger fra kommunens 18 sogne: Agger 1697-1868, Vestervig 1697-1860, Lodbjerg 1717-1859, ørum 1719-1852, Hvid-bjerg v. Å 1722-1859, Bedsted 1710-1858, Grurup 1710-1873, Hassing 1757-1871, Villerslev 1757-1874, Skyum 1719-1871, Hør-dum 1719-1860, Visby 1649-1872, Heltborg 1648-1866, Hurup 1669-1733 og 1785-1858, Ydby 1669-1860, Boddum 1669-1855, Helligsø 1646-1857, Gettrup 1647-1869. Kirkebøgerne suppleres i de kommende år med nyere.

2. Folketællinger fra de samme sogne: 1787, 1801, 1834, 1840, 1845 og som microfilm foreløbig fra 1860 og 1890.
3. Matrikelkort fra alle sogne.
4. Hartkornsspecifikationer 1788 over Hassing-Refs herreder.
5. Skifteprotokoller fra Boddum Bisgaard 1723-1806, Abildgaard 1800-1813, Skibstedgaard 1755-1805, Koldbygård 1797-1804, Irup 1756-1800, Tandrup 1728-1826, Vestervig Kloster + ørum 1764-1805, Chr. Knudsens Gods 1774-1801.
6. Skøde- og panteprotokoller fra HassingRefs herreder 1859-1927.
7. Tingbøger fra Hundborg og Hillerslev herreder.
8. Justitsprotokoller fra Hundborg og Hillerslev herreder.
9. Brandprotokoller fra en del sogne.
10. Foreningsprotokoller, der stadig suppleres.
11. Moldrups Geographia over Thyland, 1761.
12. Avisudklip.
13. Billedsamling på Ca. 2.000 stk., som er under registrering med hjælp fra medlemmer af Egnshistorisk Forening. Man håber via jobskabelsesordningen at få øget bemanningen, så en tilbundsgående registrering kan blive gennemført. Derved vil arkivet kunne give de besøgende en betydelig bedre service.
Tag Thure. Elly Mardal.

Egnsh is to risk Forening for Sydthy

Med udsendelsen af dette første årsskrift gives en kort redegørelse for foreningens virke indtil dato:

Ved den stiftende generalforsamling 16. januar 1984 var der 69 medlemmer – siden da er medlemstallet vokset til 487 medlemmer, et tal, der langt har oversteget de forventninger, vi havde ved foreningens oprettelse; vi bringer vore sognerepræsentanter en stor tak for deres medvirken hertil.

Ved den stiftende generalforsamling i Bedsted mødte 37 medlemmer, og ved forårsmødet i Koldby, hvor Uffe Larsen viste en 50 år gammel film fra Sydthy, var der fuldt hus. Den historiske aftentur 21. juni i Morup Mølle, Vestervig, Lodbjerg og ørum-området beskrives af Uffe Larsen og Ejgil Andersen andetsteds.

Med denne korte redegørelse et velkommen til alle vore læsere.

Bestyrelsen.